

ACADEMIA ROMÂNĂ

Institutul de Filologie Română
„A. Philippide”

Asociația Culturală
„A. Philippide”

SIMPOZIONUL INTERNAȚIONAL

***Cultură și identitate românească. Tendințe actuale
și reflectarea lor în diaspora***

PROGRAM

Iași, 22–24 septembrie 2010

Miercuri, 22 septembrie 2010
Orele 9: 30 – 14: 00

Aula Academiei Române
Filiala Iași
(B-dul Carol I, nr. 8)

DESCHIDERA LUCRĂRILOR SIMPOZIONULUI

Prof. univ. dr. Eugen Munteanu, Directorul Institutului de Filologie Română „A. Philippide”, *Alocuțiune de deschidere*

CS I dr. Ofelia Ichim, Președintele Asociației Culturale „A. Philippide”, *Cuvânt de bun venit*

PRELEGERI ÎN PLEN

Christian Tremblay (Paris, Franța), *Citoyenneté et plurilinguisme vers une initiative européenne*

Raluca Lazarovici (Udine, Italia), „*Rotaliana*” – *limba noilor italieni de origine română. O panoramă idiomatică*

Dragoș Preda (București, România), *Patriotismul, meserie de pensionar – identitate națională vs. identitate socială*

Pauză de cafea : 12: 00 – 12: 30

*

Orele 12: 30 – 14: 00

LANSĂRI DE CĂRȚI ȘI REVISTE

Dicționarul limbii române (DLR) ca instrument de cunoaștere și cercetare (*Dicționarul limbii române. Serie nouă* (DLR). Tomul I, Partea a 8-a. *Litera E (es - ezredeș)*, București, Editura Academiei Române, 2010, 361 p. Prezintă **Stelian Dumistrăcel** (Iași, România).

*

Andrei Terian, *A cincea esență*, București, Editura Cartea Românească, 2009, 770 p. Prezintă **Șerban Axinte** (Iași, România).

Felicia Dumas, *Dicționar bilingv de termeni religioși ortodocși: român-francez*, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Iași, Editura DOXOLOGIA, 2010, 352 p. Prezintă **Eugen Munteanu** (Iași, România).

Felicia Dumas, *Dictionnaire bilingue de termes religieux orthodoxes: français-roumain*, Métropole de Moldavie et de Bucovine, Iași, Editura DOXOLOGIA, 2010, 272 p. Prezintă **Eugen Munteanu** (Iași, România).

Revista „Verso” (Cluj-Napoca). Prezintă **Luigi Bambulea** (Cluj-Napoca, România).

Revista „Biblicum Jassyense” (Iași). Prezintă **Eugen Munteanu** (Iași, România).

*

LANSĂRI AD LIBITUM

Pauză de masă: 14: 00 – 16: 00

Miercuri, 22 septembrie 2010

Orele 16: 00 – 19:00

SECȚIUNEA DE LINGVISTICĂ

Aula Academiei Române

Filiala Iași

(B-dul Carol I, nr. 8)

Moderator: Stelian Dumistrăcel (Iași, România)

Secretar: Luminița Botoșineanu

Nistor Bardu (Constanța, România), *Influența albanezei asupra graiului de azi al aromânilor moscopoleni din localitatea Grabova (Greava) din Albania*

Daniela Butnaru (Iași, România), *Aplicații la lexicografia toponimică de tip structural*

Carmen-Gabriela Pamfil, Elena Dănilă (Iași, România), *Soluții etimologice pentru adjectivele neologice în -icesc propuse în Dicționarul Academiei*

Ana-Maria Prisacaru (Iași, România), *Reromânizare toponimică. Cu aplicație la toponimia românească din Bucovina Habsburgică (actualele teritorii românești)*

Sorin Cristian Semeniuc (Iași, România), *Pragmatism în numirea copiilor din zona Iașului pe fondul migrației*

Thede Kahl (Viena, Austria), *Limba și identitatea volohilor din nord-vestul Transcarpatiei (Ucraina). Rezultatele unei cercetări pe teren*

Marina Dumitriu (Paris, Franța), *La flexion des sigles en roumain*

Luminița Roșca (București, România), **Valentina Pricopie** (București, România), *Identitatea jurnaliștilor de limba română din Basarabia. Configurarea profesională stabilă și mutațiile din câmpul jurnalismului*

Cristina Florescu (Iași, România), *Elemente revelatoare ale lexicului românesc în DÉRom (< REW)*

Ionela Ștefan (Iași, România), *Panait Istrati. Povestirea condiționată de limbă. Țața Minca*

Florin-Teodor Olariu (Iași, România), *Contactul lingvistic în context migraționist. Câteva considerații*

Discuții

Miercuri, 22 septembrie 2010
Orele 16: 00 – 19: 00

SECȚIUNEA DE LITERATURĂ

Sala Mică
Filiala Iași a Academiei Române
(B-dul Carol I, nr. 8)

Moderator: Remus Zăstroiu (Iași, România)
Secretar: Nicoleta Borcea

Mirjana Corkovic (Belgrad, Serbia), *Cercetarea imagologică a literaturii românilor din Voivodina (Serbia)*

Casia Zaharia (Iași, România), *Teatrul german în Moldova*

Andrei Terian (Sibiu, România), *Politicile ficțiunii în critica lui Toma Pavel*

Speranța Milancovici (Arad, România), *Benjamin Fundoianu / Benjamin Fondane: text și identitate în contextul anilor premergători celei de a doua conflagrații mondiale*

Mihaela Mîrțu (Iași, România), *Béranger și spaiemele emigrantului*

Anca Cazacu (Suceava, România), *Recitind fețele modernității*

Discuții

Miercuri, 22 septembrie 2010
Orele 16: 00 – 19: 00

SECȚIUNEA DE ETNOLOGIE ȘI ETNOGRAFIE

Biblioteca Filialei din Iași a Academiei Române
(B-dul Carol I, nr. 8)

Moderator: Ion H. Ciubotaru (Iași, România)
Secretar: Adina Hulubaș

In memoriam prof. univ. dr. Petru Caraman

Eugen Munteanu (Iași, România), *Petru Caraman și G. Ivănescu. Semnificații ale unui schimb epistolar*

Adrian Poruciuc (Iași, România), *Petru Caraman - între etnologie și filologie*

Adina Hulubaș (Iași, România), *Tipologia cântecului de leagăn în viziunea lui Petru Caraman și aplicabilitatea ei la corpusul de texte din Moldova*

Ioana Repciuc (Iași, România), *Basmul în viziunea lui Petru Caraman. Mărturii despre credințe arhaice*

Emil Țîrcomnicu (București, România), *Atlasul Etnografic Român. Cercetări în comunitățile istorice românești din jurul granițelor. Bulgaria*

Cristina Gafu (Ploiești, România), **Mihaela Nubert Chețan** (București, România) *Dinamica factorilor de referință în structurarea modelului identitar. Comunitățile istroromânilor din Jaiän și Sușnievița*

Discuții

Joi, 23 septembrie 2010
Orele 9: 30 – 13: 30

SECȚIUNEA DE LINGVISTICĂ

Aula Academiei Române
Filiala Iași
(B-dul Carol I, nr. 8)

Moderator: Adrian Poruciuc (Iași, România)
Secretar: Daniela Butnaru

Ana Borbély (Budapesta, Ungaria), *Variabilitate și schimbare lingvistică – cercetare longitudinală asupra bilingvismului român–maghiar la românii din Ungaria (1990–2000–2010)*

Delia Cristea (Sevilla, Spania), *Limba și transculturalitate în traducerea juridică (câteva exemple de simbioză între populația română și populația spaniolă)*

Meda Gabriela Gautschi (Zürich, Elveția), *Româna la Zürich: între tradiție și modernitate*

Ofelia Mariana Uta Burcea (Madrid, Spania), *Fenomenul „rumaňol” în texte publicate de românii din Spania*

Meda Gabriela Gautschi (Zürich, Elveția), *«Eu sunt român și limba mea n-o dau pe niciuna». Limbă și identitate la românii din Banatul sârbesc stabiliți la Zürich*

Sanda Golopenția (Rhode Island, SUA), *Româna migrașilor*

Mihaela Nedelcu (Neuchâtel, Elveția), *Les migrants online: une lecture cosmopolitique du transnationalisme migrant à l'ère du numérique*

Nicolae Stanciu (Ljubljana, Croașia), *Câteva observașii asupra cliticelor pronominale în română și slovenă*

Felicia Dumas (Iași, România), *Bilinguisme et Orthodoxie chez les Roumains de France*

Doina Bejan (Galași, România), *Contribușia lui Alexandru Niculescu la studiul istoriei limbii și culturii române din perspectivă europeană*

Simona Wersching (Frankfurt Oder, Germania), *„Cultura migrașiei” într-o comună din Banat*

Discușii

Pauză de cafea: 11: 30 – 12: 00

Pauză de masă: 13: 30 – 16: 00

Joi, 23 septembrie 2010

Orele 9: 30 – 13: 30

SECȚIUNEA DE LITERATURĂ

Biblioteca Filialei din Iași a Academiei Române
(B-dul Carol I, nr. 8)

Moderator: Dan Mănucă (Iași, România)

Secretar: Șerban Axinte

Alain Vuillemin (Paris, Franța), *Une littérature de l'exil en langue française oubliée: la dénonciation du stalinisme par Panaït Istrati, Victor Serge et Boris Souvarine à travers la trilogie de Panaït Istrati, Vers l'autre flamme* (1929)

Luigi Bambulea (Cluj-Napoca, România), *Teoria literară românească a Diasporei. O ipoteză*

Simona Antofi (Galați, România), *Literatură, cenzură morală și exil – Jurnalul* (1990-1993) *Monicăi Lovinescu*

Crețu Ecaterina (Bacău, România), **Mihaela Buzatu Hriban** (Bacău, România), *Scrierile lui Mihai Tican-Rumano – periplu cultural româno-iberic*

Liliana Foșalău (Iași, România), *Exilul între înstrăinare și recuperare identitară. De la Vintilă Horia la Marius Daniel Popescu*

Laura Bădescu (Pitești, România), *Strategii de promovare a culturii române. Scriitori diplomați în spațiul lusitan*

Cornel Munteanu (Baia-Mare, România), *Tendențe actuale în cultura minoritară din Ungaria*

Discuții

Pauză de cafea: 11: 30 – 12: 00

Pauză de masă: 13: 30 – 16: 00

Joi, 23 septembrie 2010

Orele 9: 30 – 13: 30

SECȚIUNEA „CULTURĂ ȘI IDENTITATE ROMÂNEASCĂ”

Sala Mică

Filiala Iași a Academiei Române

(B-dul Carol I, nr. 8)

Moderator: Delia Suiogan (Baia-Mare, România)

Secretar: Ioana Repciuc

Delia Suiogan (Baia-Mare, România), *Identitate și diversitate. Rolul învățării interculturale*

Roberto Merlo (Torino, Italia), *Noi strategii de păstrare și de cultivare a limbii materne la comunitatea românească din Torino: o experiență recentă*

Raluca Nagy (Bruxelles, Belgia), « *Flexibilité* » linguistique et réussite migratoire chez les Ruscoveni

Camelia Zăbavă (Craiova, România), *Tendențe actuale în antroponimia românească din diaspora*

Violeta Tipa (Chișinău, Republica Moldova), *Cultura românească versus ecranul TV (în Republica Moldova)*

Dumitru Olărescu (Chișinău, Republica Moldova), *Similitudini, diversități și tendințe în filmul de artă a două cinematografii*

Luminița Hoarță Cărăușu (Iași, România), *Dezbaterea televizată românească actuală. Personalități ale diasporei*

Mariana Flaișer (Iași, România), *Identitatea culturală românească sub spectrul manelizării*

Cristina Scarlat (Iași, România), *Despre profilul spiritual al poporului român*

Discuții

Pauză de cafea: 11: 30 – 12: 00

Pauză de masă: 13: 30 – 16: 00

Joi, 23 septembrie 2010
Orele 16: 00 – 19:00

Aula Academiei Române
Filiala Iași
(B-dul Carol I, nr. 8)

FILME DOCUMENTARE

Frații Manakia - pionieri ai cinematografului balcanice

Producători: Televiziunile publice din România, Macedonia și Albania (în cadrul programului TELE-SEE – Network of Public Broadcasters of South East of Europe)

Producători executivi:

- Sabina Pop - TVR 2, România
- Zorica Kostovska - MKRTV, FYRO Macedonia
- Ylli Pepo - RTSH, Albania

Film realizat cu sprijinul Arhivei Naționale de Film

Coordonator științific: Marian Țuțui

Scenariul și regia: **Sabina Pop** (București, România)

Sinopsis

Frații Manakia au fost doi fotografi și cineaști ai începuturilor cinematografului, în primii ani ai secolului al XX-lea. Ei au lăsat posterității inegalabile mărturii vizuale despre evenimentele și personalitățile epocii, dar, mai ales, despre oamenii simpli ai Balcanilor, despre port, costume, obiceiuri, viața de fiecare zi...

Filmul aduce unele materiale de arhivă unice, care nu au mai fost prezentate până acum prin intermediul televiziunii – imagini de o încântătoare inocență și sensibilitate.

În spatele istoriei

Regia: **Iulian Capsali** (București, România)
România, 2007

Sinopsis

Filmul descrie viața de zi cu zi și tradițiile comunității aromâne din Albania. Este prezentată o succesiune de povești despre aromânii din Albania: istoria școlii și a bisericii aromâne din Corcea și povestea fondatorului celor două instituții, preotul Haralambie Balamace, sau Tata Lambriu, cum a rămas în memoria oamenilor. Moartea lui de martir a fost sursa de inspirație pentru un cântec popular. Destinul său tragic reflectă soarta unui popor care cere „să nu dispari prea curând”, cum spunea Pandi Bello, dinstins om de cultură aromân din Albania.

Filmul evocă legendarul oraș al aromânilor, Moscopole, și încearcă să deslușească secretul supraviețuirii identitare a unei comunități într-un stat care refuză să îi recunoască statutul de minoritate etnică și culturală.

Două filme documentare

Realizator: **Cristian Tabără** (București, România)

Sinopsis

Cele două producții sunt reportaje TV realizate în scop jurnalistic, dar cu tentă antropologică și sociologică. Primul a fost realizat pe Valea Timocului, în Serbia, și îl are ca personaj principal pe preotul Boian Alexandrovici, în jurul căruia este țesută povestea românilor timoceni. În film apar și localnici, cu care dezbatem problema limbii, a originii, a identității și a drepturilor. Mai apar și personaje ce țin de presa timoceană de limba română sau de partidul românilor timoceni. Cel de-al doilea reportaj este filmat în Croația, în Istria, la Susnevița, Pula și Jeiani, la istro-români. În film apar Pepo Glavina, Barba Miro, Ana Manfreda, Emil Marmilici și Goran Filipi iar subiectul îl reprezintă istoria și situația actuală a istro-românilor, abordată jurnalistic. Se fac referiri dese la limbă, la numărul de vorbitori și la perspective.

Mâine iar va ieși soarele

Scenariul: **Dumitru Olărescu** (Chișinău, Republica Moldova)

Regia: M. Chistruga

Sinopsis

Un film parabolă cu pronunțate valențe de general-uman și filosofice. Autorii se opresc la comportamentul omului la un moment de grea cumpănă în viața apropiatului său.

Cheamă-i, Doamne, înapoi

Scenariul: **Dumitru Olărescu** (Chișinău, Republica Moldova)

Regia: V. Druc

Sinopsis

Un film dedicat părinților noștri, un film despre timp și noi, despre viață și moarte.

*

Masă festivă la Restaurantul „Bolta Rece”, începând cu ora 19: 00

Vineri, 24 septembrie 2010
Orele 9: 30 – 13: 30

SECȚIUNEA DE LINGVISTICĂ

Aula Academiei Române
Filiala Iași
(B-dul Carol I, nr. 8)

Moderator: Eugen Munteanu (Iași, România)
Secretar: Elena Dănilă

Gabriela Biriș (Craiova, România), *Privitor la necesitatea unor lucrări lexicografice pentru limba română ca limbă străină*

Haja Gabriela, Marius Răschip (Iași, România), *Propuneri privind metodologia redactării în format electronic a Dicționarului limbii române (DLR)*

Maria Husarciuc (Iași, România), *Spre un dicționar electronic de frazeologie biblică românească*

Elena Dănilă (Iași, România), *Corpus lexicografic românesc esențial. Dicționarele limbii române aliniate la nivel de sens și de intrare*

Mădălina Ungureanu (Iași, România), *Atestări lexicale în Parimiile lui Dosoftei*

Sabina Savu-Rotenstein (Iași, România), *Vifleim, Vithleem sau Betleem? Variantele formale ale numelui propriu și inserția lor textuală*

Silvia Baltă (Iași, România), *Despre culori în câteva dicționare românești. Perspectivă istorică și comparativă*

Lucian Vasile Bâgiu, (Trondheim, Norvegia), *Errors of Expression in the Romanian Language Written Exam of the Norwegian Students in Trondheim*

Alina-Mihaela Bursuc (Iași, România), *Pentru un dicționar de concordanțe al numelor de rudenie*

Nicoleta Neșu (Roma, Italia), *Limba ca locuire*

Aida Todi (Constanța, România), **Ana Maria Munteanu** (Constanța, România), *Exprimarea lingvistică și iconografică / grafică a identității naționale pe siturile românilor din afara țării*

Discuții

Pauză de cafea: 11: 30 – 12: 00

Vineri, 24 septembrie 2010
Orele 9: 30 – 13: 30

SECȚIUNEA DE LITERATURĂ

Sala Mică
Filiala Iași a Academiei Române
(B-dul Carol I, nr. 8)

Moderator: Cornel Munteanu (Baia Mare, România)
Secretar: Nicoleta Borcea

Emanuela Ilie (Iași, România), *Teme identitare în confesiunile unui scriitor „european”: Basarab Nicolescu*

Brîndușa-Petronela Ionescu (Iași, România), *Sursele identității la Paul Goma*

Mihaela Albu (Craiova, România), *Virgil Ierunca '90*

Loredana Opăriuc (Iași, România), *Două voci ale Europei libere: Monica Lovinescu și Virgil Ierunca*

Ioana-Rucsandra Dascălu, Gabriela Dascălu (Craiova, România), *Exilul suedez sau mistificarea prezentului ca procedeu diaristic*

Dan Anghelescu (București, România), *Semnificații identitare în presa literară a exilului românesc*

Discuții

Pauză de cafea: 11: 30 – 12: 00

Vineri, 24 septembrie 2010

Ora 13: 30

Închiderea lucrărilor Simpozionului

Aula Academiei Române
Filiala Iași
(B-dul Carol I, nr. 8)

Participanții la Simpozion sunt rugați să aducă volume și publicații reprezentative pentru activitatea lor științifică, în vederea organizării unei expoziții în perioada desfășurării lucrărilor Simpozionului.

COMITETUL ȘTIINȚIFIC AL SIMPOZIONULUI

PIETRO CINGOLANI (Italia)
MIHAI DINU GHEORGHIU (România/ Franța)
SANDA GOLOPENȚIA (SUA)
THEDE KAHL (Austria)
ROBERTO MERLO (Italia)
MICHAEL METZELTIN (Austria)
CORNEL MUNTEANU (România)
EUGEN MUNTEANU (România)
MARINA MUREȘANU-IONESCU (România)
MIHAELA NEDELICU (Elveția)
EUGENIA POPEANGA (Spania)
DRAGOȘ PREDA (România)
ALAIN VUILLEMIN (Franța)

COMITETUL DE ORGANIZARE

Președinte al Comitetului de organizare:
EUGEN MUNTEANU, Directorul Institutului de Filologie Română
„A. Philippide” al Academiei Române – Filiala Iași
(secretariat_philippide@yahoo.com; eugenmunteanu@hotmail.com)
(tel. 0745176615)

Membri:
OFELIA ICHIM, Președintele Asociației Culturale „A. Philippide”
(ofelia.ichim@gmail.com) (tel. 0726782665)
ȘERBAN AXINTE (serbanaxinte2002@yahoo.com) (tel. 0740029356)
NICOLETA BORCEA (nikolet14@gmail.com) (tel. 0741218244)
LUMINIȚA BOTOȘINEANU (lumi.botosineanu@gmail.com) (tel. 0722588768)
MARIUS-RADU CLIM (marius.clim@gmail.com) (tel. 0744841674)
ELENA DĂNILĂ (isabelle.danila@gmail.com) (tel. 0740763890)
GABRIELA HAJA (gabihaja@gmail.com) (tel. 0740630358)
FLORIN-TEODOR OLARIU (olariuft@yahoo.com) (tel. 0746255512)
IOANA REPCIUC (repciuc_i_o@yahoo.com) (tel. 0745057023)

Alte telefoane utile: 0332/106508 (Institut)